

GIGANTISK OG GRATIS MEDIEBIBLIOTEK:

Skattejakt i det store arkivet

På archive.org kan du utforske all verdens bøker, filmer, musikk, radioprogrammer, kunstverk og historiske opptak – uten at det koster en krone.

Journalist
Martin Lorentsen

Tenk deg et gigantisk nettbasert bibliotek der du kan utforske millioner av filmer, musikkalbum, radioprogrammer og tekster fra hele verden. Det stedet finnes, og navnet på det er archive.org. Det er også kjent som Internett Archive og er intet mindre enn et stort og gratis mediebibliotek.

Tanken bak archive.org er å lagre og bevare alt det materialet som finnes – eller fantes – på internett og i medieverdenen. Det betyr at nettsiden fungerer som en slags felles hukommelse for hele menneskeheten, der kunnskap, kultur og historie ikke forsvinner bare fordi en nettside legges

ned, en fil blir slettet eller en bok ikke blir trykket i flere opplag.

Fra reklamefilm til radio

Samlingen på archive.org inneholder først og fremst tusenvis av offentlig tilgjengelige filmer og videoer. I videoarkivet finnes alt fra dokumentarer og instruksjonsvideoer til glemte perler fra filmhistorien. Du kan for eksempel få et gjensyn med norsk barne-tv fra 60- og 70-tallet, eller du kan se klassiske spillefilmer fra 1950-tallet.

I tillegg er det et enormt lydarkiv med livekonserter, utallige musikkalbum og historiske lydopptak, for eksempel radioprogrammer som ble kringkastet under andre verdenskrig. Det finnes også mengder av historiske bilder og tekster i alle tenkelige

varianter, som dessuten kan lastes ned og leses som e-bøker.

Alle kan være med

Innholdet på archive.org blir lagt til av profesjonelle aktører og institusjoner som universiteter, museer og biblioteker, men også av privatpersoner. Utover dette legger kunstnere og rettighetshavere ut egne verk som de ønsker å dele med offentligheten.

Arkivet er med andre ord omfattende, og derfor har archive.org et søkeverktøy som gjør det lettere å finne nettopp det du ser etter. Når du har skrevet et søkeord i verktøyet, kan du snevre inn resultatene ved å velge medietype, som bøker, film eller musikk. Du kan naturligvis også filtrere etter språk eller utgivelsesår.

Det skal likevel sies at archive.org drives av frivillige, så innholdet kan være ujevnt fordelt, og noe av materialet kommer og går. Du finner altså kanskje ikke alt du ser etter, men det er mer enn nok å fordype seg i.

Derfor er tjenesten lovlig

Archive.org er lovlig å bruke fordi innholdet enten ikke lenger er beskyttet av opphavsrett ("falt i det fri"), eller fordi det er gjort tilgjengelig med tillatelse fra rettighetshaveren. Opphavsretten til et verk ut-

løper som regel når verket er gammelt nok, og det har gått en viss tid siden rettighetshaverens bortgang. I Norge og EU er det 70 år.

I andre tilfeller har skaperen av et verk du kan finne på archive.org, selv gitt

tillatelse til fri deling. Vedkommende kan også ha gitt avkall på rettighetene.

Innholdet blir dessuten lastet opp av brukere under visse retningslinjer, og skulle det skje at det lastes opp noe som fortsatt er

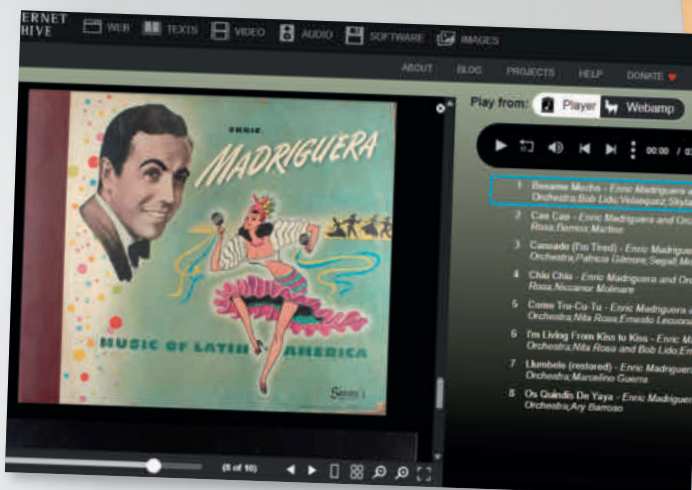
beskyttet av opphavsrett, blir det raskt fjernet. Vil du bruke materiale fra arkivet kommersielt eller dele det offentlig, er det uansett en god forholdsregel å undersøke om materialet fortsatt er beskyttet.

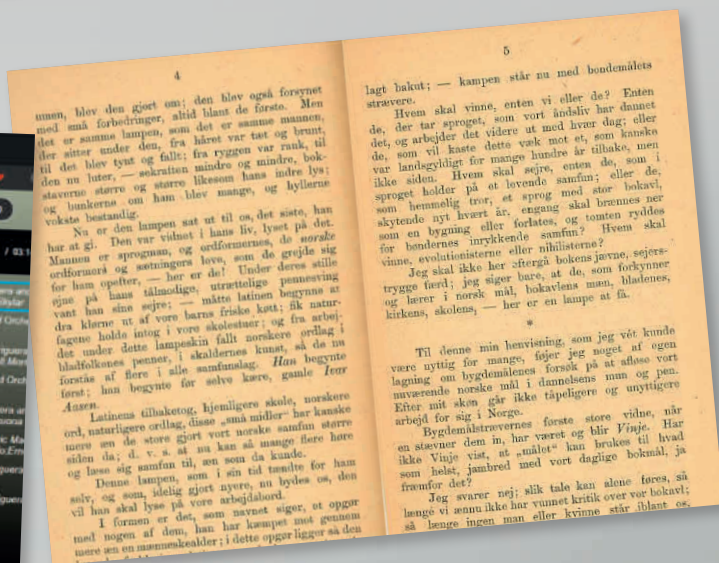
Uforlignelig humor: Monty Python's Flying Circus, noenlunde komplett og i full lengde.

Historiske bilder: Se mengder av unike bilder fra 1800-tallets bygater til ikoniske øyeblikk i det 20. århundret.

Musikk og radio: Lytt til musikk i alle sjangrer og radiosendinger fra hele verden.

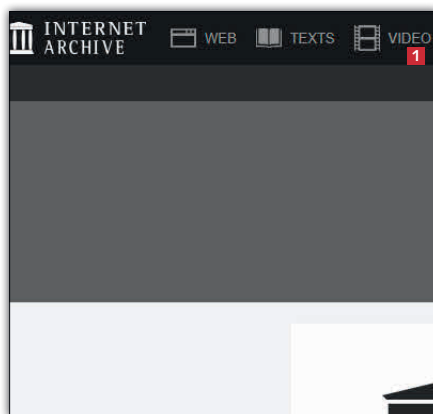

Alle tekster: Les fagbøker, veiledninger til alle slags produkter, klassiske romaner og mye mer på alle språk.

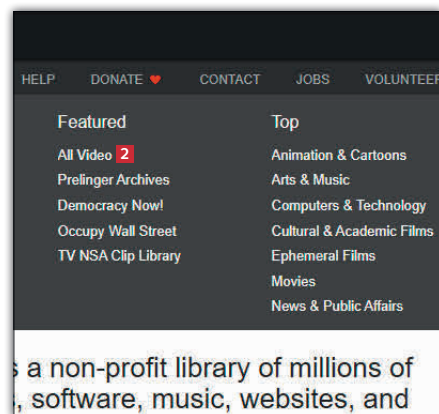

Se gamle videoer og filmer

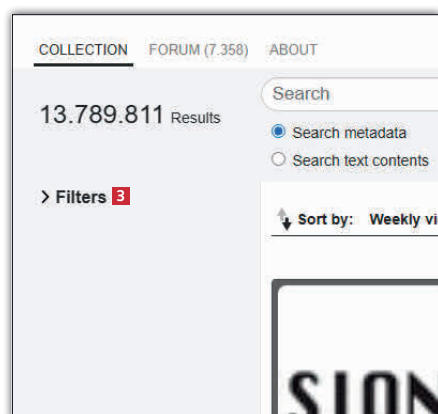
På archive.org kan du se videoer og filmer med alt fra instruksjonsvideoer til gamle spillefilmer. Her viser vi hvordan.

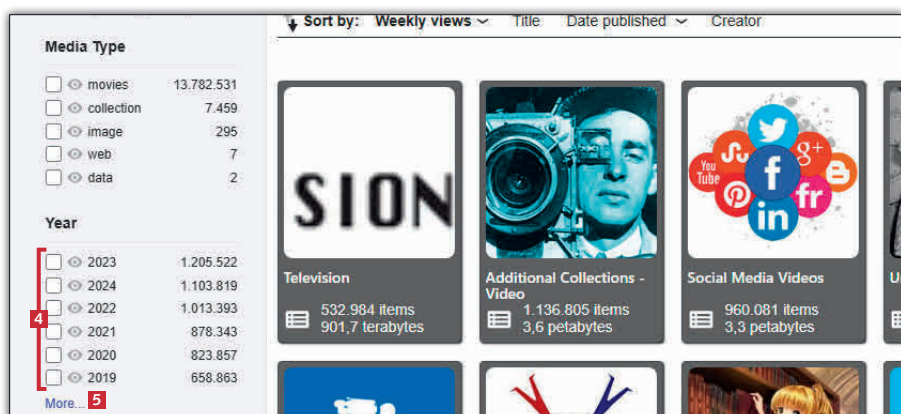
1 Åpne først nettleseren og gå til hjemmesiden archive.org. På siden klikker du på **Video** **1** øverst i vinduet.

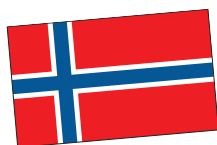
2 Nå ser du denne menyen. Klikk på **All Video** **2** under **Featured**.

3 Alt videoinnhold på archive.org vises midt på skjermen. Klikk på feltet **Filters** **3** til venstre.

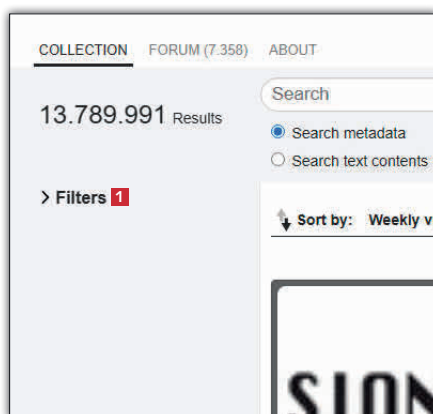

4 Du kan legge til filtre på søket ditt og for eksempel søke etter utgivelsesår **4**. Klikk på **More...** **5** for å se flere årstall. Når du har valgt et filter, oppdateres resultatoversikten, og du kan bla gjennom treffene. Klikker du på en video, åpnes et vindu der du kan se den.

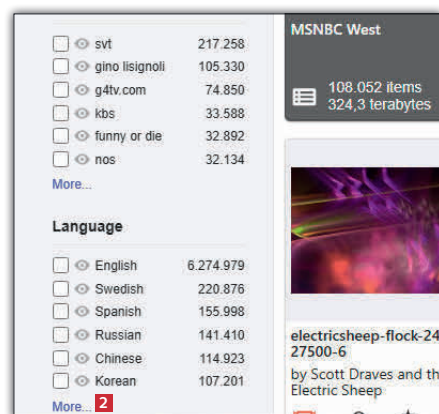

Finn norsk innhold

Du kan filtrere innhold du søker etter på archive.org, slik at du kun ser norsk materiale.

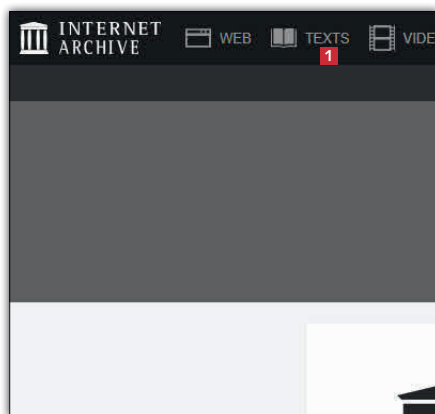
1 Når du har valgt en innholdstype, for eksempel videoer som vist i veiledningen "Se gamle videoer og filmer", klikker du på **Filters** **1**.

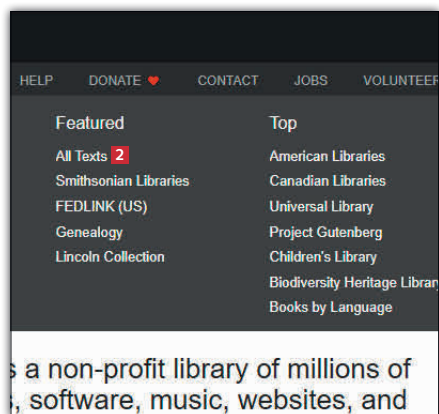
2 Bla ned til bunnen av filtrerne og kategorien **Language**. Klikk på feltet **More...** **2**.

Les tekst i alle sjangrer

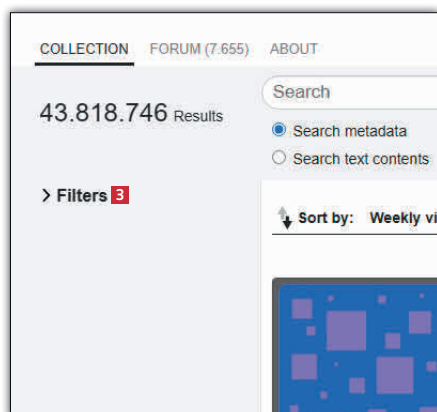
Det finnes mengder av artikler, bøker, veiledninger, tidsskrifter og annet lesestoff å velge mellom. Her ser du hvordan.

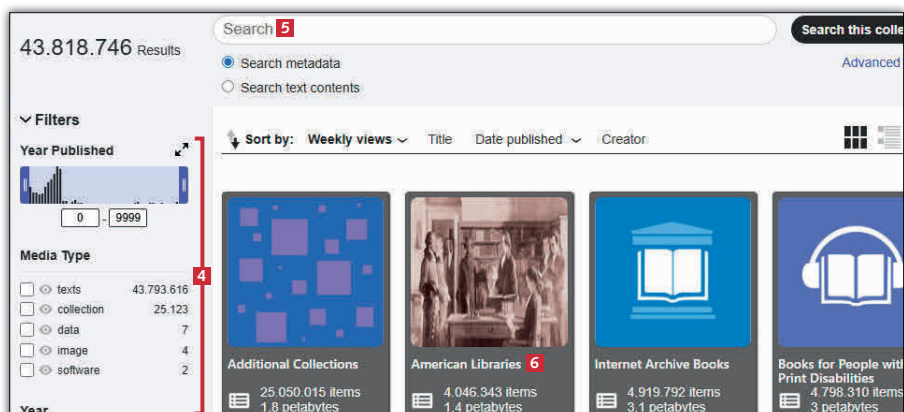
1 Først åpner du nettleseren og går til archive.org. Velg **Texts** **1** i verktøylinjen øverst.

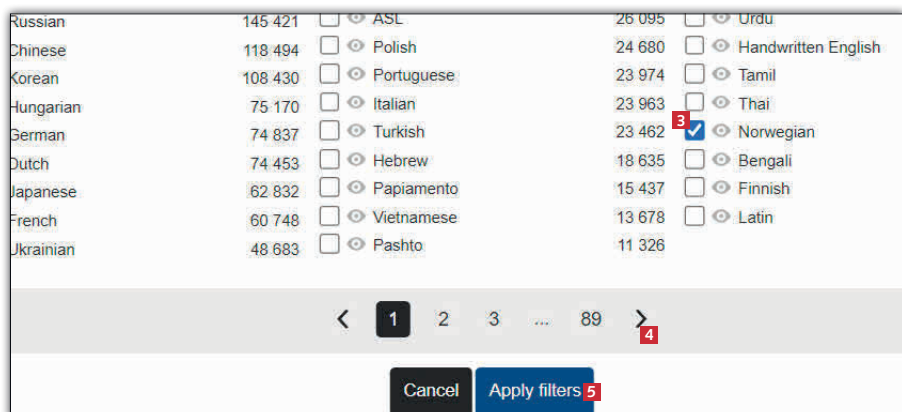
2 Under **Featured** klikker du på underkategorien **All Texts** **2**.

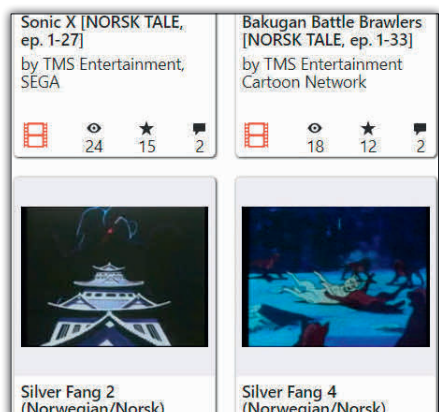
3 Alle tekster i arkivet vises. Klikk på **Filters** **3**.

4 Du kan bruke filtrerne til venstre **4** til å snevre inn søket, eller du kan søke etter konkrete verk i søkefeltet **5**. Du kan også klikke deg gjennom de mange kategoriene **6** fra oversikten. Når du klikker på en tekst, åpnes et vindu der du kan lese teksten som en e-bok.

3 Sett hake ved **Norwegian** **3**. Språkene er sortert etter hvor mye materiale av den valgte innholdstypen som finnes på hvert språk. Noen ganger kan det derfor være nødvendig å bruke pilene **4** for å finne frem til ønsket språk. Her er det for eksempel 23 462 videoer på norsk, som du finner på første side. Klikk på **Apply filters** **5** når du har valgt språk.

4 Nå ser du alle norske videoer og filmer som er lagt på archive.org. Klikker du på et resultat, åpnes en spiller – slik at du kan se videoen.